

Transkripce: řešení

1. ['bjezi: 'domu: 'naʔobjet]
2. ['ɾeks 'ʔabi 'nexoʃil]
3. ['ʔazijske: 'baŋki]
4. ['vipi 'to/'vipito 'pi:vo]
5. ['tata 'ftjera 'mluvil 'zmlanem]

Typy distribucí, fonémy a alofony

- hláskový inventář češtiny obsahuje celkem 5 nazálních konsonantů
- jejich distribuce ale není rovnocenná

[m] [m]or le[m] lá[m]e

[m] ny[mf]a, tra[mv]aj

[n] [n]emá le[n] la[n]o

[ŋ] ba[ŋk]a, ta[ŋg]a

[ɲ] [ɲ]emá la[ɲ] lo[ɲ]i

mela[ɲx]olík

→ **volná** distribuce, minimální páry
= fonémy

→ **vázaná** distribuce
= alofony

Úkol 1

1. Dokažte, že likvidy [r l] mají v češtině status fonémů.
2. Je vztah mezi krátkými a dlouhými vokály v češtině fonémický nebo alofonický?

/Foném/ : [alofon(y)]

- alveolární [n] alternuje s velárním [ŋ], které je vázáno na velární kontext:

brá[n]-a ~ bra[ŋ]-ka

zvo[n]-ek ~ zno[ŋ]-ky

te[n]-oučký ~ te[ŋ]-ký

zastá[n]-ce ~ zastá[ŋ]-kyně

[ŋ] a [n] = alofony fonému /n/

[n] = základní alofon

[ŋ] = kontextově podmíněný alofon

Generalizace

[ŋ] /__ [k g x]

[n] / elsewhere

[ŋ] = velární nazála, [k g x] = velární obstruenty

[velární] /__ [velární]

U /__ U

[zadní] /__ [zadní]

Problém: absence alternací

tra[m]vaj (?? tra[m]ka)

triu[m]f

?? [m] a [m] = alofony fonému /m/

ny[m]fa

ly[m]fatický

Problém: alternace morfémů

ku královici sě sebrachu
i zmeška ku kmetóm jíti
die apoštol ku Galatóm

ku / _ [k g]

vedú ho ku Pilátovi
ku Betlému sě blížiechu
i vloži je v úly ku včelám
ku manželství ji přemluví
ku věčné paměti Boží

ku / _ [p b v f m]

[velární/zadní, labiální] / _ [velární/zadní] nebo [labiální]

U / _ U

Úkol 2: formy imperativu

V následujících větách je imperativ pro 2. os. sg. vyjádřen 2 různými způsoby. Definujte jejich fonologickou distribuci.

Nespadni dolů!

Příště sem už nejezdi!

Slez dolů!

Radši to nečti!

Běž domů!

Nehas, co tě nepálí!

Hned utři to nádobí!

Připal mi cigáro!

Běž pryč!

Zalov v paměti, třeba si vzpomeneš!

Imperativ: generalizace

[2sg Imperativ] i / CC_
∅ / VC_

přemíst-i	pust'-∅	netřešt-i/-∅
zjist-i		prašt-i/-∅
vylešt-i		zhost-i/-∅
Nejezd-i		nezhyzd-i/-∅

Úkol na doma: hiátové konsonanty

Na základě uvedených příkladů definujte pravidla pro distribuci hiátových C v češtině, tj. [j] a [ʔ].

1. Použijte formalizaci ve formátu: hláska / kontext
2. Vztah mezi hiátovým [j] a jeho kontextem lze vyjádřit pomocí rysů a/nebo elementů. Jak?

idea	rádio	video	kakao	dua	neakademický
idey	rádia	videa	kakaa	duí	přeinstalovat
ideu	rádiu	videu	kakau	duím	vyexpedovat
ideje	rádiem	videem	kakaem	duech	protiinflační
idejí	rádií	videí	kakaí	duích	přiobléknout